

Herenboeren

Hoeksche Waard

- 18 hectare
- Gemeente Hoeksche Waard
- Gemengde coöperatieve boerderij in oprichting

Een nieuwe Herenboeren locatie in de Hoeksche Waard

De belangrijkste hobbels leken genomen voor de Herenboeren coöperatie in de Hoeksche Waard: een boer had 18 hectare grond voor hen beschikbaar gesteld, er waren vijf toegewijde bestuursleden en bijna 100 potentiële leden hadden een intentieverklaring getekend. Nu was het alleen nog een kwestie van de vergunningen verkrijgen en de coöperatieve boerderij Hoeksche Waard kon van start. Maar juist

Herenboeren

Bij het concept Herenboeren is een lokale gemeenschap bestaande uit 250 huishoudens eigenaar is van een coöperatieve boerderij. Zij huren een boer in en delen in de verantwoordelijkheid van het produceren en oogsten van het voedsel. Zo is de keten zo kort mogelijk en hebben de leden direct inzicht en inspraak in de productiemethoden. Herenboeren streeft naar duurzame landbouwpraktijken waar ecologie en biodiversiteit, bodem en waterkwaliteit en klimaat centraal staan. Daarnaast wordt Herenboeren gemotiveerd door de zekerheid van voedselvoorziening. Herenboeren zorgt het hele jaar voor een stabiele en betrouwbare voedselvoorziening voor haar leden. Dit vermindert de afhankelijkheid van grootschalige industriële landbouw. Herenboeren is sinds 2016 uitgegroeid tot een burgerbeweging met 18 bedrijven en tientallen bedrijven in oprichting.

die vergunningen bleken in de Hoeksche Waard de grootste uitdaging. We spraken Mark de Leeuw, voorzitter van de coöperatie in Hoeksche Waard en Anne Bruin van Herenboeren Nederland.

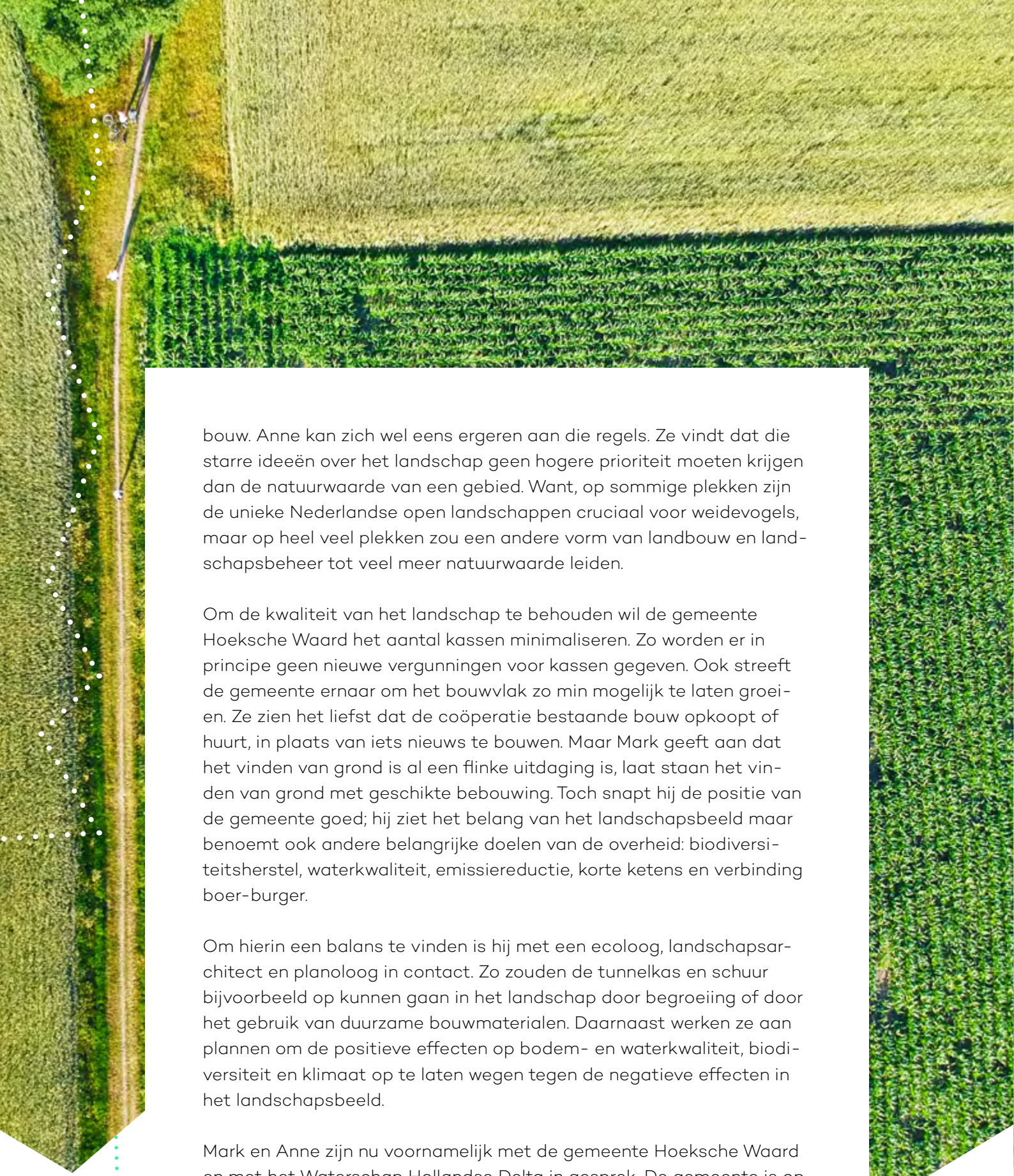
Anne Bruin en Mark de Leeuw

“Het zou het meest efficiënt zijn om twee uur met alle drie de partijen te zitten om de plussen en minnen en de mogelijkheden te bespreken. In plaats van vooral op de onmogelijkheden gewezen te worden” (Mark)

Omdat de boerderijen van Herenboeren ernaar streven om jaarrond de leden van hun voedselbehoefte te voorzien zijn het altijd gemengde bedrijven met vee, groente en fruit. Om vrijwel het hele jaar te produceren hebben ze een kas (vaak een tunnelkas/folietunnel) nodig en een schuur voor het vee, voor koeling en opslag van machines en producten en om met de leden samen te komen. Dit zijn voor alle Herenboeren locaties vereisten om de coöperatie te doen slagen, zo ook in de Hoeksche Waard.

Waar bij sommige locaties van Herenboeren de grootste uitdagingen liggen in het verkrijgen van licentie om vee te houden en een vergunning voor het planten van bomen voor de boomgaard lijkt in de Hoeksche Waard het plaatsen van de tunnelkas en het bouwen van een schuur het struikelblok te zijn.

Bij al deze uitdagingen spelen regels rondom het behoud van het landschap een rol. Zo mag het planten van bomen of het plaatsen van een tunnelkas niet als het landschap volgens de verordeningen open moet blijven en mag vee vaak niet als het gebied bestemd is voor akker-

bouw. Anne kan zich wel eens ergeren aan die regels. Ze vindt dat die starre ideeën over het landschap geen hogere prioriteit moeten krijgen dan de natuurwaarde van een gebied. Want, op sommige plekken zijn de unieke Nederlandse open landschappen cruciaal voor weidevogels, maar op heel veel plekken zou een andere vorm van landbouw en landschapsbeheer tot veel meer natuurwaarde leiden.

Om de kwaliteit van het landschap te behouden wil de gemeente Hoeksche Waard het aantal kassen minimaliseren. Zo worden er in principe geen nieuwe vergunningen voor kassen gegeven. Ook streeft de gemeente ernaar om het bouwvlak zo min mogelijk te laten groeien. Ze zien het liefst dat de coöperatie bestaande bouw opkoopt of huurt, in plaats van iets nieuws te bouwen. Maar Mark geeft aan dat het vinden van grond is al een flinke uitdaging is, laat staan het vinden van grond met geschikte bebouwing. Toch snapt hij de positie van de gemeente goed; hij ziet het belang van het landschapsbeeld maar benoemt ook andere belangrijke doelen van de overheid: biodiversiteitsherstel, waterkwaliteit, emissiereductie, korte ketens en verbinding boer-burger.

Om hierin een balans te vinden is hij met een ecooloog, landschapsarchitect en planoloog in contact. Zo zouden de tunnelkas en schuur bijvoorbeeld op kunnen gaan in het landschap door begroeiing of door het gebruik van duurzame bouwmaterialen. Daarnaast werken ze aan plannen om de positieve effecten op bodem- en waterkwaliteit, biodiversiteit en klimaat op te laten wegen tegen de negatieve effecten in het landschapsbeeld.

Mark en Anne zijn nu voornamelijk met de gemeente Hoeksche Waard en met het Waterschap Hollandse Delta in gesprek. De gemeente is op haar beurt dan weer in contact met de Provincie Zuid-Holland. Omdat er vaak lange tijd overheen gaat voordat ze reactie krijgen, zegt Mark in het duister te tasten. "Het blijft moeilijk in te schatten hoe kansrijk

het is". Dat ze het afgelopen half jaar geen nieuws aan de achterban hebben kunnen geven werkt demotiverend voor het vrijwillige bestuur.

Eerst in gesprek

Het concept Herenboeren bestaat nu 10 jaar en in die tijd hebben ze veel bekendheid gewonnen. Volgens Anne helpt het dat het concept zich nu bewezen heeft als duurzaam en financieel gezond. Hierdoor vinden ze gemakkelijker grond en tonen ambtenaren meer enthousiasme om mee te denken.

Door de veelheid van mogelijke obstakels in RO zorgen alle startende Herenboeren locaties dat ze ruim voor het indienen van de projectplannen en vergunningsaanvragen in gesprek zijn met de gemeente. De ervaring leert namelijk dat de formele procedures nog langer duren dan het informele contact. Zo ook bij de gemeente Hoeksche Waard. Daar proberen ze voor de officiële planprocedure alle mogelijkheden met de gemeente te bespreken en zo het risico te verkleinen dat de officiële plannen en aanvragen afgekeurd worden of ter verbetering terug gestuurd.

Alhoewel de Herenboeren een aantal vereisten hebben (de schuur, het vee, de boomgaard en de kas) streven ze ernaar zich flexibel op te stellen richting de gemeente waar deze elementen geplaatst worden en hoe ze gebouwd worden. Dit helpt hen om in gesprek te blijven en te zoeken naar mogelijkheden.

